ארבעה אחין פרק שלישי יבמות לד.

ומאן דאי תנא דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת אמר רב יהודה אמר רב ר"מ היא דתניא ביש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד טמא שאכל חלב והוא נותר מן מוקדשין ביוה"כ ר' מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב אמרו לו אינו מן השם ור"מ אליבא דמאן אי אליבא דרבי יהושע האמר טעה בדבר מצוה פטור אלא אליבא דרבי אליעזר איבעית אימא לעולם אליבא דרבי יהושע כי קאמר רבי יהושע טעה בדבר מצוה פטור הנ"מ גבי תינוקות דזמנו בהול אבל האי כיון דאין זמנו בהול לא והרי תרומה דאין זמנו בהול וקפטר דתנן היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ורבי יהושע פוטר הא איתמר עלה אמר רב ביבי בר אביי הכא בתרומה בערב הפסח עסקינן דזמנה בהול ואי בעית אימא באיסור בת אחת ואליבא דר' שמעון בשלמא יכולהו משכחת להו דשונהו שליח ושוו אינהו שליח ופגע שליח בשליח אלא נדות היכי משכחת לה אמר רב עמרם אמר רב בשופעות מתוך י"ג לאחר שלשה עשר לאחיובי אינהו מתוך שנים עשר לאחר שנים עשר לחיובי אינהי: מפרישים אותן: והא אין אשה מתעברת בביאה ראשונה אמר ר"ג אמר רבה בר אבוה שבעלו ושנו [א] ואלא הא דתנא ר' חייא הרי כאן ט"ז חטאות תלתין ותרתין הויין וליטעמיך לר' אליעזר דמחייב על כל כח וכח טובא הויין אלא דבכח ראשון קחשיב ה"ג דביאה ראשונה קחשיב א"ל רבא לרב נחמן והא

אם היתה שבת והוציאו כו'. בפרק אמרו לו (כריתות דף יד.) רלה לדקדק מכאן דאין עירוב והוצאה ליום הכפורים מדאינטריך למנקט אם היתה שבת כו' דהוה ליה למימרא ואם הוציאו חייב ומסיק דיש עירוב והוצאה ליום"כ ולאפוקי חיובי נקט שבת וחייב משום שבת ויום"כ וא"ת והיכי משיב רבי מאיר מיובי הוצאה בהדי חיובי דאכילה מה ענין זה אצל זה דאכמו כן היה יכול לומר אם עשה מלאכה בשבת חייב ואר"י משום דבשעת בליעה אתי נמי חיוב הוצאה אע"ג דאכתי לא נח משום דבליעתן זו היא הנחתן כדאמר רבא בפרק המוציא יין (שבת דף פ.) הוצאה ב' אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב

דכתיבתן זו היא הנחתן[ב]:

והוציאו בפיו חייב. והא דאמר בהמלגיא (שם דף לב.) המוציא בפיו ובמרפקו פטור שלא הוצאה כדרך המוציאים במידי דבר אכילה הוי שפיר דרך הוצאה בכך פי' הקונטרס דאיכא הכא איסור אכילת יום"כ ואיסור הוצאה שבת ובקיעת דמה ענין זה לאיסור אל על איסור דאפילו במ"ד אין איסור אל על איסור אפילו בבת אחת הכא אל לבולי עצמה אפילו בזה אחר זה ואפי' יעשה אכילה והוצאה בזה אחר זה ואפילו אלו שבת ויום הכפורים בזה אחר זה שבשביל איסור מלאכת שבת אם הוא אחלה לא יתנע איסור אכילת יום הכפורים לחול אחריו שעדיין לא נאסר זה מתמת השבת וכן איפכא ואמר רבי יצחק דאיסור בבת אחת היינו איסור הוצאה דיום"כ כדפרישית דנקט שבת לאפוקי חיובי: **טעה** בדבר מצוה פטור. וא"ת והא בסמיס בפרק אלו דברים (דף עב. ושם) מוקי רבי מאיר פלוגתייהו בשתי תינוקות אחד לחול בשבת ואחד לחול באחד בשבת דפטור ר' יהושע בשקדם ומל של אחד בשבת בשבת אע"ג דלא עשה מצוה משום דנתנה שבת לדמות אצל תינוק אחד אבל בשתי תינוקות אחד לחול בשבת ואחד לחול בע"ש וקדם ומל של שבת בע"ש ושל ע"ש מל בשבת חייב אע"ג דעשה מצוה משום דלא נתנה לדמות וה"נ גבי שתי נשים לחייב דלא ניתנה עדוה לדמות וי"ל דהתם לא בדחיה תליא מילתא אלא משום דטריד בחיובו שיש לו לחול בשבת וטועה בו וה"נ הרי טועה באשתו: **בערב הפסח** כו'. המ"ל משום דאכילת תרומה איקרי עבודה וטעמא דרבי יהושע משום דכתיב (ג) ופועל ידיו תכלה אפילו אלים כדאמר פרק אלו דברים (בפסחים דף עב: ושם):

באיסור בת אחת ואליבא דרבי שמעון. ואתי שפיר אפילו כרבי יהושע דרבי שמעון אית ליה בפרק אלו דברים (שם) דלרבי יהושע טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה חייב:

מתוך שלשה עשר לאחר שלשה עשר לאיחיובי אינהו. כן גירסת הקונטרס וקשה דלא הוי בבת אחת דנדות אל

ומאן האי תנא דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת אמר רב יהודה אמר רב ר"מ היא דתניא ביש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד טמא שאכל חלב והוא נותר מן מוקדשין ביוה"כ ר' מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב אמרו לו אינו מן השם ור"מ אליבא דמאן אי אליבא דרבי יהושע האמר טעה בדבר מצוה פטור אלא אליבא דרבי אליעזר איבעית אימא לעולם אליבא דרבי יהושע כי קאמר רבי יהושע טעה בדבר מצוה פטור הנ"מ גבי תינוקות דזמנו בהול אבל האי כיון דאין זמנו בהול לא והרי תרומה דאין זמנו בהול וקפטר דתנן היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ורבי יהושע פוטר הא איתמר עלה אמר רב ביבי בר אביי הכא בתרומה בערב הפסח עסקינן דזמנה בהול ואי בעית אימא באיסור בת אחת ואליבא דר' שמעון בשלמא יכולהו משכחת להו דשונהו שליח ושוו אינהו שליח ופגע שליח בשליח אלא נדות היכי משכחת לה אמר רב עמרם אמר רב בשופעות מתוך י"ג לאחר שלשה עשר לאחיובי אינהו מתוך שנים עשר לאחר שנים עשר לחיובי אינהי: מפרישים אותן: והא אין אשה מתעברת בביאה ראשונה אמר ר"ג אמר רבה בר אבוה שבעלו ושנו [א] ואלא הא דתנא ר' חייא הרי כאן ט"ז חטאות תלתין ותרתין הויין וליטעמיך לר' אליעזר דמחייב על כל כח וכח טובא הויין אלא דבכח ראשון קחשיב ה"ג דביאה ראשונה קחשיב א"ל רבא לרב נחמן והא

ומאן דאי תנא. דמתני' דאית ליה איסור חל על איסור בין על ידי בת אחת כגון אלו שחייבין אחרבע חטאות (ב) וכשקדש לאוכן את כולן מתלה נאסרה על שמעון משום אשת אח ואשת איש והיינו בת אחת וקמחייב ליה תנא דידן אתרוייהו חזר שמעון וקידש לאה מיגו דאסרי ליה הגך קדושין בכולהו שאר אחותא משום אחות אשה אסרי ליה נמי באשת אחיו משום אחות אשה ואע"ג דאסורה עליה וקיימא והיינו איסור כולל ועדיין כחל זו מותרת לאוכן בעלה פירסה נדה מיגו דאיתוסף איסור עלה לגבי בעלה משום נדה איתוסף בה נמי איסור לגבי שמעון הרי איסור מוסיף: **ארבע חטאות.** משום טומאה דאוכל קדשים בטומאת הגוף בכרת ומשום חלב ומשום נותר ומשום יום"כ ואשם מעילות דאפילו כהן לגבי אימוריהם זר הוא: **אם היתה שבת כו'.** אבל משום יום"כ לא הוי מחייב אהוצאה דקסבר אין עירוב והוצאה ליום"כ והכי מפרש בכריתות[ג]. אלמא אית ליה לרבי מאיר כולהו דהא הכא משנינהו בהמה זו והיא חולין נאסרה חלבה באכילה ומותר בהנאה הוקדשה מיגו דאיתוסף איסור הנאה על החלב משום [קדשים] איתוסף ביה נמי איסור אכילה משום זרות ואע"ג דאסור וקאי באכילה הוה ליה נותר מיגו דאיתוסף איסור למזבח משום נותר איתוסף נמי לכהן משום נותר הרי הגך תרי משום איסור מוסיף נטומא זה שעד עכשיו היה מותר בחתיכות בשר קדש ועכשיו נאסר כהן מיגו דמיתסר בשאר חתיכות משום טומאה נאסר נמי בזו משום טומאה והיינו איסור כולל ה"ל יום"כ מיגו דמיתסר בחולין משום יום"כ אסור נמי בקדשים משום יום"כ והיינו נמי איסור כולל ומדמחייב ליה רבי מאיר משום הוצאת שבת אלמא אית ליה איסור בת אחת חייל דכשקידש היום חלו עליו איסור אכילת יום"כ ואיסור שבת: **ור"מ אליבא דמאן.** כלומר הכי דסבר רבי מאיר איהו כה"ג איסור חל על איסור מיהו היכא דקא מתכוין לדבר מצוה ליכא אשה כמאן מרבותיו סבירא ליה לרבי מאיר בטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אי אליבא דר' יהושע האמר פטור בסמ' שבת בפרק ר' אליעזר דמילה (דף קלז.) דמגיה התם בגמ' מי שהיו לו שני תינוקות אחד לחול בשבת ואחד לחול בא' בשבת ושכח ומל את של אחד בשבת בשבת דהיינו נמי טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה שעדיין לא הגיע זמנו פוטר ר' יהושע: **דומנו בהול.** שהיה טרוד לחול את של שבת כדי שלא יעבור זמנו: **אכל הכא.** גבי נשואין אין זמנו בהול. אלא דאיכא למצוה וה"ל למידק: **תרומה בערב הפסח ומנו בהול.** שלא תשרף: **ואיכעיא אימא.** כולה מתני' לאו ר' מאיר היא אלא אפילו לר"ש דמיקל הכא מודי וכגון דמלו כולהו בבת אחת: **דשוו אינהו.** שני האחין שליח אחד להוליך את הקדושין לשתי אחיות והן עשו שליח אחד לקבל קדושין: **ופגע שליח בשליח.** ואלו יחד זה על זה וזה על זה איסור אשת איש ואיסור אשת אח ואחות אשה: **אלא נדות היכי מצי משכחת לה.** בב"א עם קדושין אי קדושין קדמו לנדות זה הרי אשת איש ואחות אשה ואשת אח קדמו ותו לא אתי נדות ואייל ואי נדות קדמו תו לא אתי איסור אחריונה ואייל: **אמר רב עמרם אמרי כי רב.** משכחת לה ט"ז חטאות באיסור בת אחת בשופעות מתוך י"ג שנה לידת הבעלים לאחר י"ג: **לאיחיובי אינהו.** כלומר טעם זה כדי לחייב הזכרים שחלו כולן עליהן בב"א דבהך יומא אתו לכלל עונשין: **ומתוך י"ב לאחר י"ב לאיחיובי אינהי.** שהאשה בתה לכלל עונשין בת י"ב שנה ויום אחד והזכר לי"ג ויום אחד ומשכחת לה שנולדו הזכרים באחד בתשרי והנקבות באחד בתשרי לשנה הבאה וביום אחד מיבלס י"ב לנקבות שהן י"ג לזכרים ומסרו קדושין שיחולו ליום המחרת כשהן נעשין גדולים ביום אחד בשנת י"ג בעינן לנקבות ויום אחד בשנת י"ד לזכרים והתחילו שופעות בפוף י"ב לידה עד למחר ואע"ג שהגדות קדם לא היו הן אסורות לאלו לפי שאינן בכלל מצות ולא אלו אסורים בהן לפי שאינן בני מצות נמצאו הקדושין ואיסור עונש נדות חל עליהם כשתסכה ר"ה של י"ג לנקבות שהיא שנת י"ד לזכרים שהקדושין והנדות קדמו לגדלותן ותלין ועומדין לחול כשיגדלו ובשעה אחת חלו כולן. ולהכי נקט שופעות דאי אפשר לומר שם פרישת נדה ותפיסת קדושין בשעה אחת אלא"כ קדמו שעה אחת בקטנותן: **תלתין ותרתין הויין.** דהא מתניתין כר' אליעזר אוקמינן לעיל ושמעינן ליה דאמר חייב על כל איתה ואיתה לקמן (דף לב.) ובמסכת כריתות (דף טו.): **על כל כח וכח.** של איתה לקמן בפרק האשה (דף לב.) והתם הכי תניא בא עליה חזר ובא עליה חייב על כל אחת דברי רבי אליעזר וכיון דשמעינן ליה לרבי אליעזר דמחייב אשתי איתות בהעלם אחת על כרחך שמעת ליה נמי בכניסה אחת כמה חיובין דכל כח וכח הנאה של איתה בפני עצמה היא ולרבנן הוא דלא מחייב אלא אחת משום דכולן בהעלם אחת הן ובשתי איתות נמי לא הוו מיחייבי אלא חדא אבל אי הוה ידיעה בין כח לכח הוה מיחייב אבל חד וחד כדתנן בשבועות (דף יד.): ובמסכת (ב) הוריות [ג](דף ו) היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב שיעלתה הנאה לו כביאתה ולר' אליעזר דאמר ביאות מחלקות אית ליה נמי כוחות מחלקין ומתני' כרבי אליעזר אוקימנא לעיל והיכי תני רבי חייא שם עשרה ותו לא: והא

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל דתקן], (ב) שבת קב. שבועות כד: כריתות יב.; (ג) תרומות פ"ח מ"ח פסחים עב: מכות יא.; (ד) [פסחים עב:], (ה) [עי' תוספות כ"מ עמ': ד"ה כגון], (ו) [דף יד.], (ז) [ליתא שם] וע"ש פ"ב מ"ה בפי' המשניות להרמב"ם, (ח) [ועי' תוספות כריתות יד. ד"ה אם ותוספות שבת יא. ד"ה לא ושמות ומוס' ערובין כ. ד"ה לא].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומאן וכו' דכשקידש לאוכן: (ב) ר"ח על כל כח וכו' ובמסכת בריתות היה משמש: (ג) תוספות ד"ה בערב וכו' משום דכתיב ברך ה' חילו ופועל ידיו:

הגהות הגר"א

[א] גב' (ולא הא מי' עד דבילה לאשונה קחשיב) תא"מ:

תוספות ישנים

ומאן דאי תנא דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת מ"ר יהודה אמר רב ר"מ היא. ה"ג הא מלי למימר רבי יוסי היא דאית ליה איסור כולל וכ"ש דאית ליה איסור מוסיף ואיסור בת אחת אלא נקט רבי מאיר משום דאית ליה בהדיא כל הני יחד כולל ומוסיף ובת אחת:

עין משפט נר מצוה

מד א מי' פ"ד מהל' שגגות הלכה ח:
מה ב מי' פ"ו אסה הלכה ד:
מו ג ד מי' שם פ"ב הלכה ח:
מז ה מי' פ"י מהל' תרומות הלכה יב:

מוסף רש"י

יש אוכל אכילה אחת. זית אחד (שבת קב.). וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד. חייב משום חלב ומשום נותר ומשום יום הכפורים ומשום טומאת שאכל את הקדש, הרי ארבע חטאות ואשם אחד מעילה, ואפילו הוא כהן, נבי חלב דקדש מוקצ הוא, דאמר מר כל חלב לה' ברכות תימורי קדשים קלים למעילה, והכהנו כולהו איסור חל על איסור ביבה, או על ידי כולל או על ידי מוסיף, שהרי מטמאלה הכתמה נאסר חלבה, לקדשה מיגו דחל איסור מוקדשים אכשר ושוי חל נמי אחלב, הרי כולל, הוה ליה נותר, מיגו דאיתוסף בה איסורא לגבי מזבח על מתיכה זו משום נותר איתוסף נמי לגבי נבראל משום נותר, הרי מוסיף, אטמא נבראל, מיגו דאיתסר הלי נבראל בקדשים הנאכלים משום טומאה, איתסר נמי בהאי חלב משום טומאה, הרי כולל, הוה ליה יום"כ מיגו דאיתסר לף בחולין משום יום"כ, איתסר נמי בהאי משום יום"כ (שבועות כד:). בן גרושה. כהן חלל, זר נמור הוא דכתיב בכהן הנשא גרושה לא יחלל זרעו, שמחללו מדין בהוצה (פסחים עב:). רבי אליעזר מחייב קרן וחומש. שהרי אכלה שוגג, ור' יהושע פוטר. שטעה בדבר מצוה (פסחים עב:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com